

COMPENDIU DE GHIDURI ESC PRESCURTATE

Comisia ESC pentru Ghiduri Clinice

în vederea îmbunătățirii calității practicii clinice și îngrijirii pacientului în Europa

MEDICINĂ CARDIOVASCULARĂ

2009

Pentru mai multe detalii
www.escardio.org

Compendiu de ghiduri ESC prescurtate 2008

768352

UNIVERSITATEA DE STAT DE MEDICINĂ ȘI FARMACIE
„NICOLAE TESTEMIȚANU”
BIBLIOTECA
ȘTIINȚIFICĂ MEDICALĂ

SL3

Prefață.....	XI
Cuvânt înainte.....	XIII
Trecerea în revistă a ghidurilor: retrospectivă 2008.....	XV

Secțiunea I: Prevenția bolilor cardiovasculare 1

1. Ghidul european de prevenție a bolilor cardiovasculare în practica clinică	3
Cartea Europeană a Sănătății Inimii și Ghidul de prevenție a BCV.....	3
De ce este necesară elaborarea unei strategii de prevenție în practica clinică?.....	5
Care sunt obiectivele acestor ghiduri?.....	5
Caracteristicile persoanelor care tind să rămână sănătoase.....	5
Care sunt prioritățile pentru prevenția bolilor cardiovasculare în practica clinică?.....	5
Care sunt obiectivele prevenției bolilor cardiovasculare?.....	6
Când evaluez riscul cardiovascular?.....	6
De ce ghidurile pun accent pe evaluarea riscului CV?.....	6
Cum pot să estimez rapid și ușor riscul de BCV?.....	7
Care sunt componentele evaluării riscului CV?.....	7
Cum utilizez diagramele SCORE pentru a evalua riscul cardiovascular la persoanele.....	7
asimptomatice?	
Estimarea riscului cardiovascular utilizând diagramele SCORE: calificative.....	8
Zece ani de risc cardiovascular fatal în regiunile cu risc înalt din Europa.....	8
Diagrama riscului relativ.....	9
Cum pot gestiona componentele riscului cardiovascular total.....	9
Managementul riscului total de BCV: Un mesaj cheie.....	10
Managerierea riscului cardiovascular total.....	10
De ce este dificilă schimbarea stilului de viață?.....	10
Când este recomandată asocierea medicației cardioprotectoare la cea indicată.....	13
pentru tratarea hipertensiunii arteriale, hiperlipidemiei și diabetului?	
Când este necesară evaluarea rudelor apropiate?.....	13
Care sunt metodele practice de facilitare a implementării prevenției BCV?.....	13

Secțiunea II: Hipertensiune 15

2. Managementul hipertensiunii arteriale	17
Hipertensiunea arterială.....	17
Riscul cardiovascular total.....	18
Stratificarea riscului cardiovascular total.....	18
Variabile clinice ce trebuie utilizate în stratificarea riscului cardiovascular total.....	19
Evaluarea în scop diagnostic.....	20
Măsurarea tensiunii arteriale (TA).....	20
Măsurarea tensiunii arteriale în ambulator și la domiciliu.....	20
Evaluare în scop diagnostic: anamneza și examenul fizic.....	21
Investigații paraclinice.....	21
Identificarea leziunilor subclinice ale organelor țintă.....	22
Dovezi privind beneficiului tratamentului antihipertensiv.....	22
Inițierea tratamentului antihipertensiv.....	23
Țintele tratamentului.....	23
Modificări ale stilului de viață.....	24
Alegerea medicamentelor antihipertensive.....	24
Condiții ce favorizează utilizarea anumitor medicamente antihipertensive față de altele.....	25
Contraindicații la administrarea anumitor agenți antihipertensivi.....	25
Monoterapie versus terapia combinată.....	26
Combinajii posibile între anumite clase de medicamente antihipertensive.....	26
Tratamentul antihipertensiv la grupe speciale de pacienți.....	26

Hipertensiunea la femei	28
Sindromul metabolic.....	29
Hipertensiunea rezistentă.....	29
Urgențele hipertensive	30
Tratamentul factorilor de risc asociați	30
Monitorizarea pacienților.....	30
Cum să îmbunătățim complianța pacienților la terapia de scădere a tensiunii arteriale.....	31

Secțiunea III: Diabetul și bolile cardiovasculare..... 33

1. Diabetul, prediabetul și bolile cardiovasculare.....	35
Preambul.....	35
Introducere.....	36
Definiție, clasificare și screening al diabetului și al modificărilor prediabetice ale glicemiei.....	38
Epidemiologia diabetului, alterarea toleranței la glucoză și riscul cardiovascular	40
Identificarea subiecților cu risc crescut pentru boala cardiovasculară sau diabet.....	40
Tratamentul folosit pentru reducerea riscului cardiovascular	42
Insuficiența cardiacă și diabetul.....	45
Aritmiile, fibrilația atrială și moartea subită.....	48
Arteriopatia periferică și boala cerebrovasculară	48
Terapia intensivă.....	49
Economia medicală și diabetul.....	50
Bibliografie.....	52

Secțiunea IV: Boala coronariană ischemică 53

1. Ghid de diagnostic și tratament al sindroamelor coronariene acute fără supradenivelare de segment ST	55
Introducere.....	55
Definiții.....	55
Epidemiologie și istorie naturală.....	56
Fiziopatologie.....	56
Diagnosticul și aprecierea riscului.....	57
Tratament.....	59
Complicații și abordarea lor terapeutică.....	63
Populații și condiții speciale.....	64
Strategii de management.....	66
2. Infarctul miocardic acut (IMA)	69
Introducere.....	69
Primul contact medical și ajutorul medical de urgență.....	70
Îngrijirea în pre-spital sau îngrijirea intraspitalicească precoce.....	70
Îngrijirea în ultima parte a spitalizării.....	73
Prevenția secundară	75
3. Angina stabilă.....	77
Introducere.....	77
Diagnostic și evaluare	78
Tratament.....	82
Considerații diagnostice speciale: angina cu coronare "normale"	89
4. Intervențiile coronariene percutane (PCI)	91
Introducere și definiții	91
Indicațiile PCI.....	92
Terapia adjuvantă pentru PCI.....	96
Dispozitive adjuvante în PCI	97
Stenturile active farmacologic (DES)	98

1.	Cardiomiopatia hipertrofică.....	103
	Introducere.....	103
	Genetică.....	103
	Mod de prezentare.....	103
	Diagnostic pozitiv.....	103
	Diagnostic diferențial.....	104
	Fiziopatologie.....	104
	Prezentare clinică.....	104
	Tratament.....	104
	Tratamentul medical.....	104
	Opțiuni de tratament la pacienții refractari la tratamentul medical.....	105
	Tratamentul în stadiul terminal al bolii.....	106
	Profilaxia endocarditei infecțioase.....	106
	Sarcina.....	106
	Prevenția morții subite cardiace.....	107
	Recomandări privind exercițiul fizic.....	107
	Screeningul.....	107
	Cardiomiopatia hipertrofică la vârstnici.....	107

Secțiunea VI: Bolile pericardului..... 109

1.	Ghid de diagnostic și tratament al bolilor pericardului.....	111
	Introducere.....	111
	Pericarditele acute.....	112
	Efuziunile pericardice și tamponada cardiacă.....	115
	Pericarditele constrictive.....	117
	Pericarditele virale.....	119
	Pericarditele bacteriene.....	119
	Pericarditele în insuficiența renală.....	120
	Pericardita autoimună și afectarea pericardică în bolile sistemice autoimune.....	120
	Sindromul post injurie cardiacă: sindromul postpericardiotomie.....	121
	Pericardita postinfarct (pericardita epistenocardiă și sindrom Dressler).....	121
	Pericardita posttraumatică.....	121
	Hemopericardul în disecția de aortă.....	122
	Pericarditele neoplazice.....	122
	Revărsatul lichidian pericardic în sarcină.....	122
	Efuziunea pericardică fetală.....	122
	Pericarditele toxice și medicamentoase.....	123

Secțiunea VII: Bolile cardiace congenitale 125

1.	Bolile congenitale cardiace la adulți.....	127
	Introducere și date de fond.....	127
	Organizarea îngrijirii.....	128
	Probleme medicale.....	128
	Aspecte chirurgicale.....	137
	Aspecte psihosociale.....	137
	Leziuni specifice.....	139

2.	Electrocardiograma neonatală.....	155
	Introducere.....	155
	Electrocardiograma normală la nou născuți.....	155
	Electrocardiograma anormală la nou născuți.....	157

Secțiunea VIII: Sarcina și bolile cardiovasculare..... 167

1.	Sarcina și bolile cardiovasculare.....	169
	Introducere.....	169
	Modificări fiziologice în timpul sarcinii.....	169
	Generalități.....	170
	Cardiopatii congenitale.....	170
	Sindromul Marfan și alte condiții ereditare care afectează aorta.....	171
	Valvulopatii dobândite.....	171
	Cardiomiopatiile.....	172
	Aritmiile.....	172
	Hipertensiunea arterială sistemică.....	173

Secțiunea IX: Valvulopatiile..... 175

1.	Valvulopatiile.....	177
	Introducere.....	177
	Evaluarea pacientului.....	178
	Indicații pentru tratament bolilor valvulare.....	179
	Protezele valvulare.....	186
	Managementul în timpul intervențiilor chirurgicale noncardiace.....	189
	Managementul în timpul sarcinii.....	189

Secțiunea X: Endocardita infecțioasă..... 191

1.	Endocardita infecțioasă.....	193
	Introducere.....	193
	Definiții.....	193
	Terminologie.....	193
	Profilaxia endocarditei infecțioase.....	194
	Diagnostic.....	196
	Abordare terapeutică.....	197
	Abordare terapeutică a complicațiilor.....	199
	Intervenția chirurgicală pentru EI activă pe valve native.....	200
	Intervenția chirurgicală pentru EI activă pe proteze valvulare.....	200
	Lista de abrevieri.....	200

Secțiunea XI: Hipertensiunea arterială pulmonară..... 201

1.	Hipertensiunea arterială pulmonară (HTP).....	203
	Definiții și clasificare.....	203
	Diagnosticul hipertensiunii arteriale pulmonare.....	204
	Evaluarea severității.....	208
	Tratamentul hipertensiunii arteriale.....	208
	Algoritmul de tratament.....	211
	Condiții asociate.....	213
	Hipertensiunea arterială pulmonară la copii.....	215
	Glosar.....	216

1.	Aritmiile supraventriculare	219
	Introducere.....	219
	Evaluare generală și management.....	220
	Aritmii specifice.....	221
	Bibliografie.....	236
2.	Fibrilația atrială (FA)	237
	Introducere.....	237
	Clasificarea FA.....	238
	Epidemiologie și prognostic.....	239
	Evaluarea clinică.....	239
	Strategii de management propuse.....	239
	Recomandări	249
3.	Managementul sincopei	257
	Evaluarea pacienților cu sincopă.....	257
	Evaluare diagnostică.....	259
	Tratament.....	263
	Situții în care tratamentul prin implantare de ICD este probabil folositor	264
	Departamentul de îngrijire a pacienților cu episoade sincopale.....	264
4.	Aritmiile ventriculare și prevenția morții subite	265
	Introducere.....	265
	Incidența morții cardiace subite	268
	Prezentarea clinică a pacienților cu aritmii ventriculare și moarte cardiacă subită.....	268
	Evaluarea generală a pacienților cu aritmii ventriculare documentate sau suspectate.....	269
	Tratamentul aritmiilor ventriculare	271
	Managementul acut al aritmiilor specifice.....	271
	Aritmiile ventriculare și moartea subită cardiacă asociate unor patologii specifice	274
	Aritmii ventriculare asociate cu cardiomiopatii.....	276
	Insuficiența cardiacă.....	277
	Sindroame aritmice genetice.....	278
	Aritmii ventriculare și moartea cardiacă subită în populații specifice.....	280
5.	Pacing cardiac și terapia de resincronizare cardiacă	283
	Introducere.....	283
	Cardiostimularea în aritmii.....	284
	Boala de nod sinusal.....	284
	Tulburările de conducere atrioventriculare și intraventriculare	284
	Infarctul miocardic recent.....	286
	Sincopa reflexă.....	287
	Bolile cardiace congenitale în pediatrie.....	288
	Transplantul cardiac.....	288
	Cardiostimularea în condiții specifice	289
	Cardiomiopatia hipertrofică.....	289
	Terapia de resincronizare cardiacă la pacienții cu insuficiență cardiacă.....	289

1.	Definiția universală a infarctului miocardic.....	293
	Definiția infarctului miocardic.....	293
	Evaluarea biomarkerilor	294
	Detectarea electrocardiografică a infarctului miocardic.....	295

Secțiunea XIV: Tromboembolismul pulmonar 299

I.	Diagnosticul și managementul emboliei pulmonare acute.....	301
	Introducere.....	301
	Factorii predispozanți, simptome și semne de EP.....	302
	Statificarea inițială a riscului.....	303
	Evaluarea probabilității clinice.....	303
	Evaluare diagnostică.....	304
	Stratificarea comprehensivă a riscului.....	305
	Tratament inițial.....	307
	Tratamentul pe termen lung.....	309
	Filtre venoase.....	309
	Situatii specifice.....	309
	Apendix.....	310

Secțiunea XV: Insuficiența cardiacă 311

	Diagnosticul și tratamentul insuficienței cardiace acute și cronice.....	313
	Introducere.....	313
	Definiție și diagnostic.....	314
	Tehnici diagnostice.....	316
	Managementul non-farmacologic.....	321
	Terapia farmacologica.....	321
	Dispozitive și chirurgie.....	325
	Aritmii în insuficiența cardiacă.....	327
	Comorbidități și populații distinctivă.....	328
	Insuficiență cardiacă acută.....	329
	Implementarea și distribuția îngrijirii.....	337
	Glosar.....	339
	Index.....	341
	Adresa site ESC.....	352